

UDK 371.3:94
UDK 94

ISSN 1334-1375

DRUŠTVO ZA HRVATSKU POVJESNICU

POVIJEST U NASTAVI

god. VIII (2010.)

br. 2 (16) / str. 201-350

srednja europa

Zagreb, jesen 2010.

Pedagoški projekt Muzeja grada Kaštela – obrazovna mapa Vitturi u Kaštel Lukšiću

Muzej grada Kaštela sa svojim je Pedagoškim odjelom osmislio, izradio i izdao obrazovnu mapu – maketu kaštela (dvorca) Vitturi u Kaštel Lukšiću. Mapa ima za svrhu upoznati korisnike s razlozima i nastankom kaštela, njihovom poviješću i prostornim razvojem, a učenje o tome postiže se uz izrezivanje i spajanje makete kaštela Vitturi praćenjem priloženih tekstova. Cilj mape je upoznavanje s razdobljem protuturskih ratova na području današnjih Kaštela. Takve aktivnosti pridonose upoznavanju dvorca, njegovoj funkcionalnosti, estetskim i stilskim obilježjima. Pedagoški odjel MGK-a organizirao je niz muzejskih radionica za razne korisnike. Kroz mnoge muzejske edukativne radionice i predavanja prošao je veći broj posjetitelja i korisnika različitih uzrasta. Svima je njima na različite načine pružena mogućnost rada na obrazovnoj mapi makete kaštela Vitturi. Kroz čitavu 2007. godinu održano je u MGK-a i izvan njega niz muzejskih radionica. Radeći na projektu, tijekom vremena došli smo do zaključka da muzej može u razrađenome sustavu ponuditi kvalitetne seminare za stručno usavršavanje nastavnika osnovnih i srednjih škola, što smo praksom i potvrdili.

Ključne riječi: Muzej grada Kaštela, muzejska radionica, kaštel (dvorac) Vitturi, Kaštel Lukšić, obrazovna mapa, maketa, kaštelanski prostor, mletačka vlast u Dalmaciji, protuturski ratovi

U obnovljenu zgradu renesansnoga zdanja kaštela Vitturi muzej je preseljen 2001. godine. Od tada pa sve do ožujka 2008. godine nije postojao stalni muzejski postav, već su se u prostorima MGK-a organizirali povremeni vlastiti ili gostujući projekti. Ne imajući stalnog i trajnoga postava oko kojega bismo oblikovali pedagoške programe, odlučili smo se za projekt koji se odnosi na samo zdanje sadašnjega muzeja – renesansni kaštel obitelji Vitturi, sagrađen na prijelazu iz XV. u XVI. stoljeće. Željeli smo da se afirmira naša lokalna kulturna baština i da bude što dostupnija široj javnosti. Nadalje, ona je česta točka razgledavanja mnogih školskih izleta, ekskurzija i turističkih posjeta pa smo pretpostavili da bi bila atraktivan suvenir posjetiteljima MGK-a i grada Kaštela. Nažalost, ovakvi su proizvodi u nas rijetki. U svijetu svaka ozbiljnija muzejska kuća, institucije koje se brinu o spomeniku kulture ili izdavači nude ovakve ili slične obrazovne sadržaje.¹ Zbog svega toga dugo smo promišljali što

1 Robert Mehl i Roland Wentzler, *Der aachener Dom, ein Bastelspass für Kinder und auch für Erwachsene...*

bi se moglo ponuditi kao obrazovni, edukativni i zabavni sadržaj na nivou MGK-a i samih Kaštela i odlučili izraditi obrazovnu mapu kaštela Vitturi u Kaštel Lukšiću koji je sada obnovljen, vizualno lijep, reprezentativan, povijesno i simbolički značajan i – što je veoma važno – danas čitav ima kulturnu namjenu.

Obrazovnu mapu makete kaštela Vitturi osmislio je i realizirao Mario Klaić, muzejski pedagog Muzeja grada Kaštela. Ona je dio projekta koji bi trebao imati dugotrajan primjenu jer se radi o samoj maketi vrijednog i obnovljenog spomenika kulture. Mapa formata A4 je opremljena crtežima oplošja kaštela, fotografijama gotove makete kao i autentičnim recentnim fotografijama obnovljenoga kaštela Vitturi. Znatnu ulogu u prezentaciji i obrazovanju imaju crteži aksonometrije s legendama faza gradnje objekta, kao i pisani podaci doneseni u mapi (*Za one koji žele znati više; Razvoj kaštela (dvorca) Vitturi kroz prošlost – prostorni razvoj; Tumač pojmova s crtežima i fotografijama na primjeru kaštela Vitturi*). Svaka mapa je numerirana svojim serijskim brojem na papiru tlocrta kaštela Vitturi unutar knjiškog bloka i ima po jedan kupon (u formi dopisnice) za muzejsku nagradnu igru i praćenje projekta. Uza samu mapu izradili smo prepoznatljiviji *kućni stil* popratnih edukativnih i promidžbenih materijala (plakati, panoji, diplome, ravnala, straničnici, pozivnice, rasporedi sati, poster putujuće izložbe, razglednice, prostorne 3D razglednice kaštela Vitturi u trima varijantama, zastava kulturne akcije na kaštelu Vitturi, itd.) u sveukupnoj nakladi prvog izdanja od oko 10 000 primjeraka. Za potrebe projekta izrađena su didaktička pomagala, kao i za prezentaciju samoga projekta uvećane mape i makete kaštela Vitturi iz A3 formata. U okviru čitavoga projekta Pedagoškog odjela Muzeja grada Kaštela organizirana je samostalna nagradna igra s osiguranim kvalitetnim nagradama (muzejska izdanja, muzejski suveniri, MP3, foto-aparati...) koja još i danas traje. Za cijeli projekt vođena je iscrpna dokumentacija, foto-dokumentacija i video-dokumentacija.²

Obišli smo sve odgojno-obrazovne ustanove grada Kaštela, a posebno osnovne škole te im distribuirali sve pripremljene materijale kulturne akcije. Obavili smo niz razgovora i dogovora o suradnji te koordinaciju s ravnateljima, odgojiteljicama i nastavnicima u ustanovama s kojim je napravljena muzejska radionica *Iznenadenje – kaštel u kaštelu* za nastavnike, odgajatelje i djecu Kaštela.

Obrazovna mapa makete kaštela (dvorca) Vitturi u Kaštel Lukšiću metodički je razrađena slagalica za učenike osnovne škole koja se nadovezuje na postojeći plan i program nastave. Praktična je za korištenje u nastavi povijesti u šestome razredu osnovne škole u okviru nastavne teme *Osmanlijsko Carstvo i Europa* ili kao jedna od izborni tema. Ponajprije u školama počeli bi njezinom izradom na blok satu povijesti, koju bi potom učenici s jasnim uputama dovršili kod kuće. Zatim bi na sljedećem satu povijesti upoznali učenike sa fortifikacijskim obilježjima dvorca Vitturi, odnosno sa višeslojnom linijom obrane naselja uz taj dvorac (sjeverna linija seoskih bedema,

(Aachen : Dombauverein, 2004). Ova mapa nabavljena u Aachenu u Njemačkoj bila je polazna točka izrade mape makete kaštela Vitturi u Kaštel Lukšiću.

2 Svi materijali sačuvani su i u digitalnom obliku.

obrambena uloga dvorca u slučaju da Osmanlije prodru u naselje i naposljetku bi-
jeg morskim putem kroz južna vrata ako je i sam dvorac ugrožen). Učenicima se
također predočava važnost ovakvih dvoraca i uz njih utvrđenih naselja kao jedan od
modela zadržavanja stanovništva u vrijeme protuturskih ratova – na području koji je
ostao pod vlašću Mletačke Republike. U nastavi se uglavnom usredotočuje na velike
tvrđave poput Siska, Karlovca, Klisa, Nehaja kod Senja itd., a u neznatnoj mjeri na
ovakve dvorce poput kaštela Vitturi. Ova obrazovna mapa može nam biti i polazište
za uvođenje učenika u ratnu svakodnevicu, upoznavanje drugotnosti – odnosno
onih koji napadaju dvorac, migracije stanovništva, gospodarske prilike u ratnim
okolnostima, društvene odnose, utjecaj susjednog Splita i Trogira na ovaj prostor,
promjene u načinu života nakon Kandijskog rata itd. Možemo je koristiti naposljetku
kao maketu u nastavi povijesti, tj. kao nastavno sredstvo uz pomoć kojega dolazimo
do kontekstualizacije i konkretizacije povijesnih zbivanja.

U korelaciji je s nastavnim predmetima geografijom, hrvatskim jezikom, glaz-
benom i likovnom kulturom te tehničkim odgojem. Nositelji programa mogu biti
nastavnici (samostalno i kombinirano) svih nabrojanih nastavnih predmeta. Tijekom
izrade makete kaštela Vitturi u radionicama poželjno je slušati glazbu renesansnog
i baroknog vremena. Ona može biti kao glazbena kulisa uz koju se može sudionici-
cima radionice skrenuti pozornost na određena glazbena dijela i njene autore. Isto
tako, poželjno je u prostoriji gdje se odvija radionica izložiti reprodukcije istaknutih
likovnih dijela slikarstva, kiparstva i arhitekture renesanse. Brojna svjetska i nacio-
nalna dijela iz toga razdoblja uz voditelje radionica oživjet će imaginaciju i znanja o
autorima sudionicima radionice. Voditelj i/ili sudionici radionice mogu biti odjeveni
u stilizirane kostime toga doba. Od ove točke do renesansnog kazališta kratak je
put. Uz uvećane fotografije i crteže renesansnog kaštela Vitturi poželjno je izložiti
brojne analogije sličnih primjera kod nas i u svijetu. Nastavnici likovnog odgoja i
povijesti umjetnosti imaju mogućnost dodatno objasniti elemente forme u likovnim
umjetnostima (liniju, boju, ton, prostor, volumen, površinu, plohu), a kroz arhitek-
turu: konstrukciju, strukturu, funkciju i formu. Na primjeru kaštela lako je usvojiti
likovne elemente poput omjera, razmjera, proporcije, simetrije, ritma... kao i stilske
karakteristike same renesanse. Poželjno je imati izvještene karte Europe i Hrvatske ili
pak povijesne karte iz XV., XVI. i XVII. stoljeća po kojima bi se kontekstualizirao
kaštel Vitturi u vremenu i prostoru. Moguće je objasniti spoj mora i kopna – obale
radi postizanja boljih fortifikacijskih obilježja samog kaštela i njegovog tada izrazi-
tog morskog komuniciranja s obližnjim gradovima Trogirom i Splitom i dalekom
Venecijom. Kroz tehnički odgoj treba osvježiti memoriju o tlocrtu, nacrtu, bokocr-
tu, planu naselja, aksonometriji, geometrijskim tijelima i likovima kocki, kvadru,
krnjoj piramidi, piramidi, plohi i oplošju. Treba razvijati odgojne aspekte čuvanja
urednosti radnog mjesta i prostora, ekološke svijesti o očuvanju prirode kroz priku-
pljanje ostataka papira iz mape kao reciklažne sirovine. Izrezivanje i spajanje makete
Vitturi, pored niza navedenih elemenata, jest dio obrazovanja koji uključuje likovni

i tehnički odgoj. Sve navedeno naravno ovisi o mogućnostima, vremenu, prostoru, volji i kreativnosti samoga nastavnika – voditelja projekta.

Obrazovna mapa, prvotno predviđena za šesti razred osnovne škole, pogodna je i za ostale učenike osnovne škole, srednjoškolce, studente i za sve one koji se osjećaju mladima. Sa svojim sadržajima mapa je stupnjevana od lakšega prema težemu i od jednostavnijega prema složenijemu, što joj daje mogućnost široke primjene kod svih korisnika od kojih se traži – na nov, zanimljiv i pristupačan način – aktivno usvajanje znanja i vještina. Rad na obrazovnoj mapi za osnovnoškolsku populaciju može biti realiziran u okviru redovite nastave u školama – kao izborna tema, kao izvannastavna aktivnost ili kao izvanškolska aktivnost. Sa suvremenoga gledišta muzeja, svi ti načini muzeju su jednako zanimljivi i važni. Bez obzira na raznovrsne oblike i metode rada treba voditi računa o realizaciji sljedećih ciljeva:

- poticanje interesa, svijesti i ljubavi o značaju povijesno-kulturne baštine;
- usvajanje zavičajnih i općih povijesnih znanja (mikro – makro povijest) i razvijanje vještina;
- upoznavanje i usvajanje različitih pojmova tradicionalnih arhitektonskih elemenata i materijala;
- upoznavanje pojedinačnog povijesno-kulturnog spomenika u širem kontekstu kaštelanskog prostora;
- upoznavanje i shvaćanje socijalno-društvenih odnosa od XV. do XVII. stoljeća;
- stjecanje pozitivnih navika posjeta muzeju, njegovim izložbama i projektima.

Muzejska radionica

Muzej grada Kaštela osmislio je i organizirao u prostorima kaštela (dvorca) Vitturi i izvan njega muzejsku edukativnu radionicu za različite skupine korisnika u ukupnome trajanju od 8 sati. Radionica se sastojala od izrade papirnate makete kaštela Vitturi, metodičkih uputa, predavanja o nastanku kaštela, povijesnim prilikama i prostornom razvoju kaštela Vitturi u trajanju od tri puta po dva sata, uz još dva sata razgledavanja kaštela i Muzeja sa stručnim vodstvom kao izvanškolska, terenska nastava. Radionica je bila osmišljena i prilagođena u raznim smjerovima i za različite skupine polaznika. Smatramo da je projekt uspješan za integriranje po različitim osnovama – generacijski (bilo linearno ili vertikalno) te povezivanje različitih skupina posjetitelja muzeja, što se u praksi i potvrdilo.³ Polaznici muzejske radionice imali su mogućnost po želji raditi maketu kaštela Vitturi individualno, grupno ili u parovi-

3 Kombinirana muzejska radionica za djecu Lindlara (Realschule Lindlar iz Njemačke) i Kaštela (OŠ Kneza Mislava iz Kaštel Sućurca) održana je 21. i 22. svibnja 2007. godine u Muzeju grada Kaštela. Radionica je bila organizirana svaki dan za novu grupu. Sudjelovalo je 32 djece (16 + 16) u kombiniranim grupama (istodobno Hrvati 8 + Nijemci 8).

ma. Obrazovna mapa – maketa kaštela Vitturi testirana je na pokusnoj grupi učenika šestoga razreda osnovne škole koji su individualno sastavljali maketu unutar prototipa muzejske pilot radionice. Projekt je također uspješno testiran na većoj skupini djece mlađeg uzrasta učenika trećega razreda osnovne škole unutar redovite muzejske radionice u Muzeju grada Kaštela. Uspješnost projekta testirali smo na učenicima šestoga razreda osnovne škole, kojima je projekt prvenstveno i namijenjen. Uspjeh nije izostao kao i kod šireg građanstva – također sudionicima radionice. Muzejska radionica u Muzeju grada Kaštela bila je organizirana za građanstvo od 18. travnja do 18. svibnja 2007. godine pod nazivom *Iznenadjenje – kaštel u kaštelu*, a nastavila se i dalje, na razne načine, zaključno s prosincem 2007. godine. Sama radionica uklapala se u širu akciju pod zajedničkim nazivom *Iznenadjenje*, koju je inicirala i vodila *Sekcija za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju* Hrvatskog muzejskog društva u kojoj je sudjelovalo 59 muzeja iz cijele Hrvatske.

U okviru muzejske radionice unutar prostora kaštela Vitturi, gdje je provedena muzejska radionica, organizirali smo izložbu za polaznike radionice i posjetitelje muzeja i radionice. Izložba muzejske radionice *Iznenadjenje – kaštel u kaštelu* Muzeja grada Kaštela bila je izložena u polivalentnoj dvorani kaštela Vitturi od 18. travnja do 18. svibnja, a sadržajno proširena do 10. lipnja 2007. godine.⁴ Kako su projekt pozitivno prihvatili javnost i stručna publika, ukazala nam se mogućnost da radionicom obuhvatimo nastavnike osnovnih i srednjih škola. Radionice MGK-a s aktivnim sudjelovanje prosvjetnih djelatnika organizirane su u prostorima Kaštela Vitturi kako bismo nastavnicima na zornome primjeru i na konkretan način pokazali model rada s djecom.

Da bi polaznici lakše mogli uskladiti svoje obveze, muzejska radionica u Muzeju grada Kaštela bila je organizirana odvojeno u smjenama kroz jutro, odnosno poslije podne i vikendom (subotom). Svaki polaznik imao je mogućnost odabrati termin i željenu smjenu, a mogao se orijentirati prema unaprijed navedenim terminima (prilagođavajući se korisnicima, muzej je radio u smjenama i vikendom).⁵ Idealna muzejska radionica predviđena je za do 16 polaznika po smjeni. Ovisno o predznanju, dobi i skupini polaznika te načinu rada (individualno, u parovima, grupno ili kombinirano), taj optimalni broj je varirao. Paralelno s muzejskom radionicom u Muzeju grada Kaštela, projekt se provodio u osnovnim školama, a zainteresirani pojedinci sastavljali su makete i kod kuća. Radionica, mapa i promotivni materijali za prijavljene polaznike radionice u Muzeju grada Kaštela bili su besplatni. Do

4 Autor projekta, stručne koncepcije, postava i urednik kataloga jest Mario Klaić. Audio-vizualna izložba je bila opsega oko 45 eksponata (kolor panoi, poster, DVD i CD-ROM s renesansnom i baroknom glazbom, mapa i maketa kaštela Vitturi, kolor fotografije, pribor za kolaž, ljepila...). Izložba je bila: edukativna, tematska, informativna, multimedijalna, pokretna i tuzemna. Na izložbi je prikazana priprema, tijek i razrada muzejske radionice *Iznenadjenje – kaštel u kaštelu* kao jedna od mogućnosti rada muzeja s djecom školske dobi, a namijenjena je prvenstveno djeci, pedagoškim djelatnicima, ali i širem građanstvu.

5 Subota je najprihvatljiviji dan kada se mogu realizirati ovakvi projekti jer su u druge dane nastavnici zauzeti nastavom u svojim školama.

prosinca 2007. godine ukupno je podijeljeno ili prodano oko 800 obrazovnih mapa kaštela Vitturi. U 2008. godini objavili smo *reprint* – pretisak i mala poboljšanja – nadopune obrazovne mape Vitturi tiskane u nakladi od 1000 primjeraka uz nove mnogobrojne popratne materijale mape.

U okviru čitavoga projekta Muzej grada Kaštela organizirao je samostalnu nagradnu igru za sve sudionike radionice s dvama izvlačenjima s osiguranim kvalitetnim nagradama (muzejska izdanja, muzejski suveniri, MP3, foto-aparati...). Završna svečanost s kvalitetnim glazbenim programom i izvlačenje prvoga kruga nagrada održana je u Muzeju grada Kaštela na Međunarodni dan muzeja 18. svibnja 2007. godine uz veliko sudjelovanje osnovnoškolske djece. Do 10. prosinca 2007. godine poštom je prispjelo 75 kupona za nagradnu igru.⁶ Drugi krug izvlačenja nagrada uz glazbeni program djece bio je organiziran 19. prosinca 2007. godine. Da bismo mogli pratiti učinkovitost i rasprostranjenost projekta, u ponovljenoj nakladi 2008. godine odlučili smo se na stalno postojanje nagradne igre MGK-a za osobe koje sastave obrazovnu mapu – maketu kaštela Vitturi i pošalju ispunjeni kupon za nagradnu igru. Izvlačenje nagrada obavljaju se u ciklusima na *Dan muzeja* 18. svibnja svake godine od prispjelih kupona poslanih te godine. Budući da je nova naklada tiskana, kao i prva, u 1000 primjeraka, za sada smo se odlučili samo na hrvatsku varijantu. U doglednoj budućnosti i pojačanoj turističkoj aktivnosti grada Kaštela na red će najprije doći englesko jezično izdanje, a potom još koje drugo jezično izdanje.

Svi polaznici muzejske radionice *Iznenadjenje – kaštel u kaštelu* održane u Muzeju grada Kaštela dobili su diplomu – čestitku prigodno dizajniranu za aktivno sudjelovanje u muzejskoj radionici, kao i dobitnici nagrada u nagradnoj igri. Nastavnici i pedagozi, polaznici seminara i aktiva dobili su odgovarajuće potvrde o stručnom usavršavanju.⁷ Procjenjujemo da je u muzejskoj radionici u Muzeju grada Kaštela *Iznenadjenje – kaštel u kaštelu* aktivno sudjelovao velik broj posjetitelja (predavanje i sastavljanje makete), a da se u opću akciju *Iznenadjenje* HMD-a uključio dodatni broj

6 Svaka mapa ima numerirani serijski broj i jedan kupon za nagradnu igru. Temeljem prispjelih 75 kupona poštom u 2007. godini ustvrdili smo sljedeće: Obrazovnu mapu sastavljalo je najmanje 80 osoba od kojih su 59 ženske osobe i 21 muškarac. Iz Kaštela su 63 osobe, iz Splita 9, Trogira 4, Sikirevaca 2 i Lindlara u Njemačkoj 2 osobe. U igri su sudjelovala 62 učenika osnovnih škola (prvi razred – 2 učenika uz pomoć roditelja, drugi razred – 4 učenika uz pomoć roditelja ili starije osobe, treći razred – 13 učenika samostalno i uz pomoć roditelja ili starije osobe, četvrti razred – 5 učenika većinom samostalno, peti razred – 10 učenika većinom samostalno, šesti razred – 12 učenika samostalno, sedmi razred – 12 učenika, osmi razred – 4 učenika). Prema prispjelim kuponima u igri je sudjelovalo 6 učenika srednjih škola (prvi razred – 2 učenika, drugi razred – 2 učenika i treći razred – 2 učenika) i dva studenta (3. god. Filozofskog fakulteta, 5. god. Medicinskog fakulteta). Odraslih osoba koje su ispunile i poslale kupon bilo je 10, starosne dobi od 22 do 46 godina života (trgovkinja, zubotehničar, odjevni tehničar, odgojiteljica, tri učiteljice razredne nastave, dva učitelja geografije i povijesti, arhitektica).

7 Potvrdu o stručnom usavršavanju u sklopu aktiva nastavnika povijesti izdala je Agencija za odgoj i obrazovanje, Županijski aktiv povijesti, Županija splitsko-dalmatinska i Osnovna Škola don Lovre Katića, (Klasa:602-02/07-05/03, Ur. Broj:2180-09-02-07-2). U sklopu stručnog usavršavanja održana su dva predavanja: 1. Mladen Domazet, prof.: Kontekstualizacija protutorskih radova na primjeru kaštelanskog područja, 2. Muzejski pedagog Mario Klaić, prof.: Obrazovna mapa kaštela Vitturi.

posjetitelja (posjet izložbi muzejske radionice *Iznenadenje – kaštel u kaštelu* i završnih svečanosti).

U osnovnim školama (izvan muzeja) program muzejske radionice obuhvatio je oko 50 učenika, a samostalno kod kuće pretpostavljamo 60 sudionika. Provedeni projekti obrazovne mape i muzejske radionice pokazali su već do sada pozitivne rezultate.⁸ Indirektni učinak ovoga upućenog i započetog projekta osjetiti će se u svojoj punini tek za nekoliko godina.

Muzejsko-edukativna radionica *Iznenadenje – kaštel u kaštelu* osmišljena je i realizirana u trima smjerovima i to (1.) za odgojno – obrazovne djelatnike, (2.) za korisnike projekta kod kuće i (3.) za građanstvo u MGK-u.

1. Muzejska radionica za odgojno – obrazovne djelatnike OŠ kako bi oni prenijeli radionicu u svoju školu:

- U ožujku, travnju i svibnju sudjelovalo je 14 nastavnica/ka: OŠ Bijaći iz Kaštel Novog (3), OŠ Ostrog iz Kaštel Lukšića (3), OŠ Kneza Mislava iz Kaštel Sućurca (2), OŠ don Lovre Katića iz Solina (1), OŠ Pojišan iz Splitske (1) i OŠ Primorski Dolac iz Primorskoga Doca (2) Realschule Lindlar iz Lindlara (2).
- Dana 25. 5. 2007. održan je sastanak županijskoga stručnog vijeća pedagoga osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije u Muzeju grada Kaštela. Pored ostalog, predstavljen je projekt muzejske radionice 33 pedagoga.
- Seminar za aktivne nastavnike povijesti Splitsko-dalmatinske županije održan je 26. 5. 2007. godine u Muzeju grada Kaštela za 22 nastavnice/ka. Na njemu je predstavljen projekt muzejske radionice za osnovne škole uz aktivno sudjelovanje polaznika seminara na sastavljanju makete kaštela Vitturi.
- Muzejsku radionicu u Muzeju grada Kaštela do danas su aktivno pohađala 82 odgojno-obrazovna djelatnika.

8 Izdavačka kuća Profil prilikom organizacije specijalnog skupa za povjesničare i geografe održanom u Kaštel Lukšiću 21. ožujka 2009. godine otkupila je od MGK-a 120 obrazovnih mapa kaštela Vitturi za poklon svim sudionicima skupa; Profesor geografije i povijesti Petar Perić, polaznik muzejske radionice u MGK-a ožujak – travanj 2007. godine, koautor je udžbenika osmog razreda osnovne škole *Zemlja i čovjek 8*, Profil, 2009. godine. U poglavlju *Prirodna i kulturna baština primorske Hrvatske* uvrstio je u kulturno-povijesnu baštinu slikom i tekстом kaštel Vitturi; Muzejska savjetnica Nada Vrkljan Križić, prof. francuskog jezika i povijesti umjetnosti autoru mape Vitturi u lipnju 2007. godine zahvaljuje na poslanim materijalima i navodi: *Iskreno vam čestitam na obavljenom poslu, jer to je doista materijal za svaku pohvalu i sjajno prilagođen djeci kojoj je namijenjen, zanimljiv, privlačan i edukativan.*; Filip Modrić voditelj županijskog stručnog vijeća koji je bio sudionik seminara nastavnika povijesti Splitsko-dalmatinske županije održanog 26. 5. 2007. godine u MGK-a izjavio je tada za lokalnu televiziju: *Ovo je jedan odličan način približavanja povijesti djeci i naš se je ovo stručni aktiv Splitsko-dalmatinske županije okupio tu u dvorcu Vitturi u cilju da nas se pouči na samom ovome radu na mapi dvorca Vitturi, a onda kasnije da mi prenosimo svoja iskustva u nastavu povijesti da djeci približimo povijest na jedan zanimljiv i konkretan način.*

2. Muzejska radionica samostalno kod kuće:

- Zainteresirani pojedinci razgledaju izložbu i nabavljaju obrazovnu mapu u Muzeju grada Kaštela, a maketu kaštela Vitturi sastavljaju kod kuće. Teško je utvrditi točan broj takvih sudionika, no iz prispijelih kupona za nagradnu igru, kao i naših saznanja pretpostavljamo da ih je bilo oko 60.

3. Muzejska radionica za građanstvo u prostorima Muzeja grada Kaštela:

- U dvije smjene od 18. 4. do 18. 5. 2007. godine sudjelovalo je 35 polaznika različitoga spola i uzrasta (od 9 do 46 godina).
- Kombinirana muzejska radionica za djecu Lindlara Realschule Lindlar iz Njemačke i Kaštela OŠ Kneza Mislava iz Kaštel Sućurca održana je 21. i 22. svibnja 2007. godine u Muzeju grada Kaštela. Sudjelovalo je 32 djece u kombiniranim grupama.

Muzejska radionica – obrazovna mapa kaštela Vitturi, njezina priprema, predavanja, izložba, njezina razrada i prezentacija rezultata i završne svečanosti popraćeni su i u medijima, u knjižici i posteru za putujuću izložbu *Iznenadenje* Sekcije za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju HMD-a, Vijestima muzealaca i konzervatora HMD-a i internet stranici MDC-a. Na V. skupu muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem Sekcije za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju Hrvatskog muzejskog društva autor projekta Mario Klaić održao je izlaganje *Iskustva muzeja i prosvijete na projektu obrazovne mape* u okviru zadane teme *Muzeji i odgojno obrazovne institucije*.⁹

Zaključak

Smatramo da se ovakvim projektom i na ovakav način osuvremenjuje nastava u školi i uvode novi oblici i pristupi u muzeju koji ga čine zanimljivim i pristupačnim učenicima i nastavnicima. Međusobna interakcija muzejske i školske djelatnosti, značajno doprinose osuvremenjivanju nastave povijesti i njezinoj kontekstualizaciji na primjeru izvorne ambijentalnosti. Time se odmičemo od onih suhoparnih i faktografskih znanja, što i jest jedna od intencija ove obrazovne mape.

Kakvi su ishodi? Nastavnici stječu nova znanja i vještine. Dobivaju potvrde o stručnom usavršavanju potrebne za permanentno stručno usavršavanje, a muzej im postaje prikladno mjesto za izvanučioničku i terensku nastavu. Muzeji dobivaju nove suradnike – nastavnike, a njegovi djelatnici stječu dodatna znanja i vještine. Muzeji tako pridobivaju novu ciljanu publiku (učenike), a muzejsko djelovanje postaje učinkovitije.

9 Stručni skup je održan od 29. 9. do 3. 10. 2008. godine na m/t »Marko Polo« na relaciji Rijeka – Dubrovnik – Bari – Dubrovnik – Rijeka. Izlaganje za stručni članak predano je za Zbornik radova V. skupa muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem koji izlazi iz tiska krajem 2010. godine.

Cilj je da kod učenika razvijemo one kompetencije i vještine, koje će im omogućiti razumijevanje mikrohistorijske razine u općim povijesnim procesima. Radeći na projektu obrazovne mape Vitturi, došli smo do zaključka da svaki muzej sa svojim stalnim postavom u RH može u razrađenome sustavu ponuditi seminar/e za stručno usavršavanje nastavnika osnovnih i srednjih škola. Smatramo da je na ovom uspješnom i realiziranome projektu, kao i njemu sličnima moguć aktivan angažman muzeja u okviru stjecanja i obnove licenca nastavnika u školama najavljivanim od strane Ministarstva prosvjete RH. Hoće li muzeji u budućnosti postati mjesto neposrednoga susreta učenika i nastavnika s prošlosti, odnosno vježbaonica za stjecanje povijesnih znanja i kompetencija ili i dalje neće dovoljno prepoznavati svoju društvenu ulogu u kojoj bitno može pridonijeti kvaliteti našeg obrazovnog sustava, vrijeme i praksa će pokazati.

Muzejska radionica »IZNENAĐENJE – KAŠTEL U KAŠTELU« u Muzeju grada Kaštela

Nastava povijesti u OŠ Vjekoslav Parać u Solinu uz korištenje obrazovne mape makete kaštela Vitturi.

Pokusna pilot muzejska radionica učenika šestog razreda.

Plakat muzejske radionice »IZNENAĐENJE – KAŠTEL U KAŠTELU«.

SUMMARY

**Pedagogic project of the Kaštela Municipal Museum –
educational folder Vitturi in Kaštel Lukšić**

With no permanent exhibition prior to 2008, the Kaštela Municipal Museum had to resort to other means of mediating heritage. For that reason the Educational Department of the museum created an educational folder of Castle Vitturi in Kaštel Lukšić – the building which houses the museum. The purpose of the folder, still in use, is to educate museum users about the foundation of the castle, its history and spatial development. The educational process includes practical activities such as cutting out paper elements of Castle Vitturi and connecting them into a three-dimensional model while simultaneously following the illustrations and narrative on the castle. The educational folder of Vitturi Castle is methodically adapted to elementary school pupils and correlates to the national curriculum in history for six-graders. It is also connected to geography, Croatian language, technology education and music and art classes. Owing to a successful model based on the 2007 workshop Surprise – Castle in Castle during which the folder was used in the museum and primary schools, the educational folder of Vitturi Castle has been offered to the public. The workshop was organized according to various methods of communication with different profiles of users. The museum used different activities in order to establish modern ways of communicating with the audience. The interests expressed by workshop participants, the public and even professionals gave the museum the confidence to continue with similar projects. Encouraged by positive experiences, we are all the more convinced that more active involvement and contemporary approaches of the museum to its community is a good way of raising the quality of school lectures and learning in general.